

Bedřich V o p r a v i l:

Sambucus racemosa L. var. *laciniata* Koch

(Shrnutí poznatků z lokality na vrchu Svákové u Soběslavi)

V r. 1942, 8. VIII., jsem našel v jedné ze zarostlých jam pod Markomanským hradištěm na lesnatém vrcholu svákovského vrchu (cca 464 m) zvláštní keřík bylinného vzhledu, připomínající poněkud *Pimpinella major*. Pozoroval jsem rostlinu při každé exkursi do Svákova, čekaje na květ, ale květu jsem se ne-dočkal.

Až v srpnu 1950 našel P. SMRŽ na úpatí Svákova v lesním cípku na sv. straně lesa dva exempláře téže rostliny již o zdřevnatělém kmínku. Navštívili jsme společně tuto lokalitu 17. VIII. 1950 a shledali, že je to laciniátní *Sambucus racemosa*. (Viz Botan. listy 4 : 33—34.)

4. VIII. 1951 jsem zašel na místo nálezu z r. 1942 a spatřil tam ke svému překvapení již asi 10 keříků, několik již dřevnatějších. Podal jsem o tom zprávu v Bot. listech za článkem Smržovým. Od té doby jsem sledoval naleziště každým rokem. Keříky tam byly přibližně ve stejném počtu, některé zanikaly a jiné se objevovaly. Měly průměrně asi 20 cm výšky. Nehojně se tu vyskytovaly i zubaté formy typu *S. racemosa*, nelaciniátní. Podrost tvoří *Oxalis acetosella* (celé koberce), velmi hojně *Chelidonium majus*, *Stellaria media*, časté *Geranium Robertianum*, *Lactuca muralis*, hojný *Rubus idaeus*, vtroušené *Luzula albida* a *Calamagrostis arundinacea*

19. VIII. 1955 jsem znovu zběžně prohlédl lokalitu a našel 4 krásné laciniátní bezy 1,5 m vysoké a na okraji místa nový keříček zřejmě letošní asi 15 cm vysoký.

28. X. 1955 jsme opět navštívili naši lokalitu s Pavlem Smržem a rozšířili pátrání i na vysoký val Markomanského hradiště, hlavně sv. násep a našli ku podivu značné množství laciniátních keříků, některé dosti velké (50 i více cm vysoké). Na původní lokalitě jich bylo více než 15, nových na náspu hradiště asi 20. Byly i na severním svahu i pod ním. Byly vtroušeny mezi normálními, nelaciniátními keři *S. racemosa*, tvořícími s hojným *Rubus idaeus* dosti hustý porost.

Sebral jsem řádku zajímavých listů, z nichž mnohé mají terminální list ve dvě dřipeny. Bylo tam více laciniátních listů se širšími lemy hlavních nervů. Na konci jedné větévky byla laciniace uzounká (tab. VI. vlevo nahore). Vnucuje se názor, že se zde laciniátní formy tvoří, jakási pozvolná mutace ve volné přírodě. Pripomíná to případ, jež uvádí dr. SCHUSTLER v Přírodní vědě roč. II. z roku 1921, str. 46 a n. Tam jde o variabilní *Scrophularia nodosa*. Mutaci vysvětluje laciniaci bezů i dr. Aug. BAYER ve své Botanice, str. 711.

Vlhké počasí roku 1955 bylo asi příznivé vzrůstu zvláštních forem. Žádný z dosud pozorovaných svákovských keříků nekvetl. S řed. R. VESELÝM jsme přesadili jeden svákovský keřík 9. X. 1951 do jeho zahrádky, kde vyrostl do výše asi 5 m a krásně kvetl, leč plodů nenasadil ani v roce příštím. Potom

přesadil kol. Veselý stromek do chudé půdy jeho pozemku na Veselském kopci. Tam sice loni kvetl, ale ve vzrůstu zakrněl.

Účelem této stručné zprávy je upozornit, aby se svákovská lokalita dále pozorovala, neboť může mít zajímavý vědecký význam.

Rozhodně nesprávná je naše dřívější domněnka, že laciniátní bezy byly do Svákovy přeneseny ptáky. Škoda, že výzva Smržova v Bot. listech r. IV., str. 33, aby naši botanikové pátrali po těchto bezech, zůstala bez odezvy. Jistě i jinde se ony formy vyskytují, ale jsou přehlíženy. V soběslavském okolí ani v parcích, ani v přírodě nebyly dosud zjištěny.

Odběr Preslie v roce 1960

1. Členové Čs. botanické společnosti budou počínaje rokem 1960 dostávat Preslii jako součást členských práv. Expedici pro ně bude provádět Poštovní novinový úřad, ale nebude od nich inkasovat předplatné. Pokud předpláceli Preslii již dříve, zařadí Čs. botanická společnost automaticky odhlášení odběru. Změny adres, urgencye a p. budou členové nadále posílat ústředí společnosti (Praha 2, Benátská 2).

2. Pro ostatní odběratele (instituce i jednotlivce) zůstává odběr i předplácení beze změny. Inkaso předplatného má být podle sdělení Poštovního novinového úřadu provedeno v lednu 1960.

3. Kromě toho je možnost ještě přijmout na rok 1960 omezený počet nových předplatitelů. Přihlášky přijímá Poštovní novinový úřad, ústředí administrace časopisů, Jindřišská 14, Praha 3.

4. Konečně upozorňujeme, že Čs. botanická společnost má na skladě ještě některé starší ročníky Preslie a dalších publikací. Seznam byl uveřejněn v Preslii 31 : 246 (1959).